

สถานภาพอำนาจของระบอบกษัตริย์ในสมัยอาณาจักรโรมัน

รติพงศ์ มีทอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*pices_apphrodite@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาสถานภาพอำนาจของกษัตริย์ในสมัยอาณาจักรโรมัน ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาแรกเริ่มของการก่อตั้งกรุงโรมอันเป็นอารยธรรมโบราณของชาวตะวันตก การปกครองในสมัยอาณาจักรโรมันแรกเริ่มนั้นเป็นรูปแบบการปกครองระบอบกษัตริย์ ซึ่งมีปรากฏตามตำนานคำบอกเล่าที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยสาธารณรัฐโรมันซึ่งเป็นสมัยการปกครองในชั้นหลัง ทั้งนี้สมัยดังกล่าวถือได้ว่ากษัตริย์โรมันมีอำนาจตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างเต็มเปี่ยมทุกประการ ทั้งในด้านการบริหาร นิติบัญญัติแล ตุลาการ อย่างครบถ้วน ไม่เพียงแต่เท่านั้นสิ่งที่เสริมสร้างให้พระราชสถานภาพของกษัตริย์สูงส่งขึ้นยังรวมไปถึงการเป็นทรงดำรงตำแหน่งเป็นสังฆนายกอันเป็นตำแหน่งทางศาสนาด้วย ทำให้กษัตริย์ทรงมีอำนาจทั้งในทางโลกและทางจิตวิญญาณ อย่างไรก็ตาม ระบอบกษัตริย์โรมันก็ได้เสื่อมลงเพียงเจ็ดชั่วรุ่นและก็ได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐโรมันในเวลาต่อมา ทำให้อำนาจสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของกษัตริย์โรมันที่เคยมีมายุติลงและได้ถูกเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐโรมันในท้ายที่สุด

คำสำคัญ: สถานภาพอำนาจอาณาจักรโรมัน ระบอบกษัตริย์ อาณาจักรโรมัน

The Status Power of Monarchy in The Roman Kingdom.

Dhitiphong Meethong

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

*pices_aphrodite@hotmail.com

Abstract

The purpose of this article is to study the power of monarchy in the period of Roman kingdom, the initial age of the founding of Rome and the ancient civilization of the West. The government in the early Roman kingdom was a form of monarchy appearing according to the legend, the pulpit has been recorded later in the writing documents during the later Roman. However, at that time it can be considered that the Roman king had a full absolute monarchy in all respects namely administration, legislation and judiciary in its entirety. The power of the royal status include being a supreme chief, a highest religious position in Roman kingdom. This gives the monarch's power both in the world and in the spirit. The Roman monarchy, notwithstanding; had only declined for seven generations and that it was later changed to a form of consul, the new rule of the Roman Republic. This brought an end to the absolute power of the Roman kings and was eventually changed to a Roman republic.

Keywords: Roman Empire, Absolute Monarchy, Roman Council

บทนำ

อาณาจักรโรมัน (753-509 ก่อนคริสตกาล) เป็นช่วงเวลาที่กษัตริย์ปกครองดินแดนและเป็นช่วงเวลาที่กษัตริย์มีอำนาจตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยที่กษัตริย์มีอำนาจโดยเด็ดขาด ยุคนี้ถือได้ว่าเป็นยุคแรกเริ่มทางประวัติศาสตร์โรมันโดยที่เมืองและดินแดนต่าง ๆ ในคาบสมุทรอิตาลีถูกปกครองโดยกษัตริย์ อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมัยการปกครองของกษัตริย์ในอาณาจักรโรมันที่บั้นปลายลักษณะอักษรในช่วงเวลาดังกล่าวนี้มีปรากฏน้อยมาก เรื่องเล่าในสมัยนี้ถูกบันทึกขึ้นในช่วงสมัยสาธารณรัฐโรมัน (Roman republic) และสมัยจักรวรรดิโรมัน (Roman empire) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มาจากคำบอกเล่าหรือมุขปาฐะอันเป็นเรื่องราววรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมา (Captivating History. 2020: 6)

ทั้งนี้ตามตำนานของการสร้างอาณาจักรโรมันนั้นเริ่มต้นด้วยการสร้างเมืองในราว 753 ปีก่อนคริสตศักราช ชาวโรมันแรกเริ่มนั้นมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ภูเขาพาလာไทน์ (palatine) ดินแดนที่อยู่อาศัยของชาวโรมันแรกเริ่มนั้นครอบคลุมตลอดไปถึงริมฝั่งแม่น้ำไทเบอร์ ซึ่งเป็นใจกลางหลักของคาบสมุทรอิตาลีซึ่งชาวโรมันได้ตั้งถิ่นฐานขึ้นในยุคแรกเริ่ม ในเวลาต่อมาการปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ก็เสื่อมสลายลงและได้ถูกแทนที่ด้วย ระบอบสาธารณรัฐใน 509 ปีก่อนคริสตศักราช

นักประวัติศาสตร์ยังมีการค้นพบร่องรอยสถานที่ของการสร้างอาณาจักรโรมันในช่วงสมัยแรกเริ่ม โดยมีการค้นพบซากป้อมปราการรายล้อมในช่วงระยะเวลาแรก นอกจากนี้เทือกเขาพาလာไทน์และเทือกเขาอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียงก็เป็นเสมือนป้อมปราการทางธรรมชาติขนาดใหญ่ที่ล้อมรอบกรุงโรมเอาไว้ ป้อมปราการดังกล่าวนี้จึงทำให้กลายเป็นชัยภูมิที่ดีในการป้องกันข้าศึก (Miller. 2015: 23) ขณะเดียวกันกรุงโรมยังบริบูรณ์ไปด้วยที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ พื้นที่การเพาะปลูกพืชผลต่าง ๆ ซึ่งให้ผลผลิตได้ดีด้วย คุณลักษณะดังกล่าวนี้จึงทำให้กรุงโรมในระยะแรกเริ่มประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการสร้างบ้านแปงเมืองขึ้นตามประวัติศาสตร์กรุงโรม เอกสารตามคำบอกเล่าของการสร้างอาณาจักรโรมันในช่วงระยะเวลานี้ได้มาจากการบันทึกของลิวี่ (Livy) พลูทาร์ค (Plutarch) และไดโอนิซิอุส (Dionysius) แห่งฮาลิคาร์นาซัส ซึ่งพวกเขาได้ร้อยเรียงเรื่องราวตามคำบอกเล่าแบบมุขปาฐะจากผู้คนในสมัยนั้นถ่ายทอดลงในเอกสาร

การสถาปนาระบอบกษัตริย์ในฐานะอำนาจทางโลก

ระบอบกษัตริย์ตามที่มีการบันทึกไว้ในตำนานได้เล่าว่ากษัตริย์นั้นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในยุคแรกเริ่มของการสร้างกรุงโรม ทั้งนี้กษัตริย์จะถูกเลือกโดยประชาชนในกรุงโรมเพื่อรับใช้ประชาชนเหล่านั้น รวมทั้งพระองค์ยังทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์ตลอดพระชนม์ชีพ ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกษัตริย์ของอาณาจักรโรมันนั้นจะไม่มีอำนาจทางการเมืองอย่างเบ็ดเสร็จ (Kerrigan. 2001: 11) ทั้งนี้กษัตริย์ไม่มีอำนาจที่จะบังคับใช้กองพลทหารเพื่อรักษาราชบัลลังก์เอาไว้ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นคุณธรรมที่สำคัญของผู้ที่เป็นกษัตริย์ในอาณาจักรโรมัน รวมทั้งยังกลายเป็นคุณลักษณะที่สืบทอดต่อกันมาของกษัตริย์โรมัน เครื่องราชูปโภคของกษัตริย์โรมันประกอบไปด้วยลิกเตอร์ (lector) หรือข้าราชการบริวารตามเสด็จจำนวนสิบสองคนซึ่งต่างถือไม้เท้าที่ถูกมัดโดยมีมิตปลายขวานโผล่ออกมา (fasces) รวมทั้งพระราชอาสน์ตั้ง (Curule) กษัตริย์ยังสวมใส่พระบรมราชภูษิตาภรณ์โทกา (Toga) ฉลองพระบาทแดง และมหามงกุฎอันประดับด้วยเพชรรอบพระเศียร (Captivating History. 2020: 15)

ทั้งนี้สถานภาพของกษัตริย์ในยุคอาณาจักรโรมันนั้นประกอบไปด้วยอำนาจทั้งทางโลกและอำนาจทางธรรมซึ่งส่งเสริมให้สถานภาพกษัตริย์ของโรมันในยุคแรกเริ่มของการก่อตั้งกรุงโรมนั้นสูงส่งเป็นอย่างมาก อำนาจที่สำคัญในทางโลกประกอบไปด้วยอำนาจการบริหาร อำนาจฝ่ายกฎหมาย และอำนาจตุลาการอย่างเต็มที่ ซึ่งอำนาจเหล่านี้ล้วนเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทั้งสิ้น ในด้านอำนาจการ

บริหารนั้น (executive power) กษัตริย์นั้นได้รับอำนาจเทวสิทธิ์โดยผ่านทางสภานิติบัญญัติ (Curiate assembly) หรือ comitia curiata ในภาษาละติน (Miller. 2015: 34) นับตั้งแต่ที่พระองค์ทรงก้าวขึ้นครองราชสมบัติ ดังนั้น อำนาจของกษัตริย์นั้นถือเป็นอำนาจที่ติดตัวไปตลอดชีวิต อีกทั้งยังคุ้มครองพระองค์จากการถูกฟ้องร้องกล่าวโทษหรือพิจารณาคดีต่อกษัตริย์ด้วย อาจกล่าวได้ว่ากษัตริย์ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นจึงไม่มีผู้ใดที่จะฟ้องร้องหรือกล่าวโทษได้

ในฐานะที่ทรงเป็นกษัตริย์นั้นพระองค์ทรงเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดแต่เพียงผู้เดียวภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในขณะที่เดียวกันสถาบันกษัตริย์ก็ทรงถือพระราชอำนาจด้านการบริหารของฝ่ายพลเรือนและอำนาจทางฝ่ายกลาโหมสูงสุดในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกองพลทุกหน่วยในอาณาจักรโรมัน (Captivating History. 2020: 17) ทั้งนี้แม้กษัตริย์ในอาณาจักรโรมันจะมีอำนาจที่เปี่ยมล้นมากเพียงใดก็ตาม แต่ทว่ากฎหมายโรมันก็ยังให้ความสำคัญคุ้มครองประชาชนในการปกป้องไม่ให้กษัตริย์ใช้อำนาจเกินขอบเขตซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชน นอกจากนี้อำนาจของกษัตริย์นั้นยังรวมไปถึงอำนาจในการแต่งตั้งหรือเสนอเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นคนของรัฐด้วย โดยกษัตริย์จะแต่งตั้งทหารราชของครักซ์ (tribunus celerum) เพื่อเป็นผู้ที่รับใช้ ตรีบูรน tribune และเป็นผู้บังคับบัญชาในฐานะที่เป็นองครักษ์ของกษัตริย์ซึ่งตำแหน่งผู้บังคับบัญชาคือceleris

กษัตริย์โรมันยังมีอำนาจในการแต่งตั้งตรีบูรน (tribune) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สองรองจากสถาบันกษัตริย์ นอกจากนี้พระองค์ยังมีอำนาจในการเรียกประชุมสภาคูริเอท (curiate) หรือสภานิติรวมทั้งยังมีอำนาจในการออกกฎหมายด้วย (Jackson. 2015: 37) พระราชอำนาจของกษัตริย์โรมันยังมีหน้าที่ในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงแห่งนครบาล (Praefectus Urbi) ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของอาณาจักรโรมัน ทั้งนี้เมื่อกษัตริย์เสด็จออกนอกเมืองนั้นเจ้าหน้าที่ระดับสูงแห่งนครบาลจะมีอำนาจแทนกษัตริย์ชั่วคราว ซึ่งเขาจะได้รับอำนาจแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ภายในกรุงโรมทั้งสิ้น กษัตริย์เองยังได้รับสิทธิ์ในการแต่งตั้งพวกแพทริเซียนในสภาซีเนตด้วย

ในด้านอำนาจทางศาล (judicial power) นั้น ตามความหมายของสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของกษัตริย์ยังรวมไปถึงอำนาจทางด้านการศาลด้วย โดยพระองค์ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตัดสินพิพากษาทางกฎหมายด้วยคดีใด ๆ ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องด้วยทรงอยู่ในฐานะที่เป็นประธานศาลสูงสุดของกรุงโรม ในเรื่องของด้านการศาลนั้นกษัตริย์จะมอบอำนาจให้กับปอนทิฟฟ์ (Pontiff) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา บางกรณีกษัตริย์ยังทรงมีพระราชอำนาจเต็มในการพิจารณาอรรถคดีทั้งปวงเนื่องจากกษัตริย์ทรงได้รับการยกย่องให้เป็นผู้พิพากษาสูงสุดในคดีแพ่งและคดีอาญา (Miller. 2015: 41) การดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาสูงสุดนี้ทำให้กษัตริย์เป็นผู้ที่มีบทบาท สูงสุดทั้งในยามสงครามที่ทรงดำรงตำแหน่งเป็นจอมทัพสูงสุด และในยามสงบที่ทรงดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลสูงสุดด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การ

ตัดสินของพระองค์ให้ถือเป็นที่สุดและจะไม่มีการอุทธรณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น (Jackson. 2015: 41) แต่อย่างไรก็ดี หากคู่กรณีต้องการที่จะทำการอุทธรณ์จะต้องทำก่อนที่กษัตริย์จะตัดสินคดี โดยเขาผู้นั้นจะต้องส่งเรื่องไปให้กับสมาชิกแพทริเซียนซึ่งเป็นชนชั้นสูงในวุฒิสภาพิจารณา อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการช่วยให้การตัดสินคดีเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เหล่าสมาชิกของนิติสภาจะมีผู้คอยถวายคำแนะนำในช่วงของการตัดสินพิจารณาคดีที่ทั้งปวง แต่ทว่าสภาดังกล่าวก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการตัดสินใจเมื่อพระองค์ทรงตัดสินคดีความ

ในด้านอำนาจของกฎหมาย (legislative power) ภายใต้การปกครองของระบอบกษัตริย์นั้นวุฒิสภาและนิติสภามีอำนาจที่รองลงมาจากอำนาจของสถาบันกษัตริย์ ทั้งนี้สมาชิกของวุฒิสภาและสมาชิกนิติสภาต่างก็ไม่ได้เป็นอิสระ เนื่องจากพวกเขาไม่มีสิทธิ์ที่จะเรียกประชุมหรืออภิปรายถกเถียงปัญหาใด ๆ ได้ ทั้งนี้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกนิติสภาจะเข้าประชุมได้ก็ต่อเมื่อมีอำนาจในพระราชวินิจฉัยของกษัตริย์เท่านั้น (Captivating History. 2020: 18) ทั้งนี้สมาชิกของทั้งสองสภาจะมีการอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้มีการเสนอให้พระองค์ทรงทราบไว้ล่วงหน้าแล้ว ขณะที่นิติสภามีอำนาจในการผ่านกฎหมายซึ่งได้ถูกส่งมาโดยกษัตริย์อีกวาระ วุฒิสภามีอำนาจในการแนะนำรวมถึงให้คำปรึกษาตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายและการลงนามบังคับใช้กฎหมายของกษัตริย์ แต่ถึงกระนั้น วุฒิสภาก็ไม่มีอำนาจในการยับยั้งหรือห้ามพระองค์ในการลงนามแต่อย่างใด ทั้งนี้มีเพียงสิ่งเดียวที่กษัตริย์ทรงกระทำไม่ได้โดยปราศจากความเห็นชอบจากวุฒิสภาและนิติสภาคือการประกาศทำสงครามกับต่างชาติ ซึ่งการประกาศทำสงครามนั้นจะต้องได้รับฉันทามติจากสภาทั้งสองเท่านั้น

สถานภาพของกษัตริย์ในฐานะสังฆนายก

นับตั้งแต่การสถาปนาระบอบกษัตริย์กล่าวได้ว่ากษัตริย์ทรงถือพระราชอำนาจเทวสิทธิ์ที่ปกครองในกรุงโรมนับตั้งแต่โรมิรุสได้ปราบดาภิเษกตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ และยังสามารถสถาปนาตนเองขึ้นเป็นออเกอร์ (augur) หรือนักบวชโรมัน ซึ่งหลักการอันนี้นำมาสู่การก่อตั้งศาสนาในโรมันขึ้น ทั้งนี้กษัตริย์โรมันจะทรงดำรงตำแหน่งเป็นออเกอร์ ด้วย ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวนี้เป็นตำแหน่งสำหรับกษัตริย์ในโรมันเท่านั้น (Jackson. 2015: 55) ตำแหน่งออเกอร์นี้เป็นตำแหน่งในการประกอบศาสนพิธีของโรมันโดยเฉพาะ ทั้งนี้การประกอบศาสนกิจหรือพิธีกรรมใด ๆ นั้นเป็นการติดต่อกับเทพแห่งโรมันโดยตรงพิธี ซึ่งพิธีดังกล่าวนี้จะกระทำโดยผ่านกษัตริย์เท่านั้นซึ่งเชื่อว่ากษัตริย์เป็นผู้ได้รับเลือกและได้รับความยินยอมจากพระเจ้า

ดังนั้น ในสมัยอาณาจักรโรมันประชาชนชาวโรมันต่างมีความเชื่อว่ากษัตริย์เป็นผู้ที่ถูกเลือกมาจากพระเจ้าโดยตรง โดยที่ทรงเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนโรมันกับเทพเจ้าในการประกอบศาสนพิธี ด้วยเหตุนี้ กษัตริย์จึงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมที่สำคัญมาก ทำให้กษัตริย์จึงดำรงตำแหน่งสังฆนายก (chief priest) แห่งโรมันหรือประมุขของศาสนาโรมัน (Kerrigan. 2001: 36) พระราชกรณียกิจหนึ่งที่สำคัญมากในฐานะที่ทรงเป็นออเกอร์หรือนักบวชโรมันนั้นคือกษัตริย์มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลปฏิทินในรอบปี รวมถึงการจัด

หมายกำหนดการในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโรมัน ทำให้ประชาชนชาวโรมันต้องพึ่งพากษัตริย์ในเรื่องของการประกอบศาสนพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างมาก (Captivating History. 2020: 22) ทำให้กษัตริย์กลายเป็นความหวังที่พึ่งทางใจให้กับชาวโรมันไปโดยปริยาย กษัตริย์ยังมีบทบาทในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับทางศาสนาในพื้นที่ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้กษัตริย์สามารถสร้างเครือข่ายโยงใยผูกพันกับผู้คนชาวโรมันได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ขณะที่ประชาชนโรมันต้องพึ่งกษัตริย์เป็นอย่างมากในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ในเวลาต่อมาด้วยเหตุนี้กษัตริย์โรมันจึงมีอำนาจทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กัน

การเลือกกษัตริย์ขึ้นปกครองโรมัน

เมื่อกษัตริย์เสด็จสวรรคตลง กรุงโรมจะเข้าสู่ภาวะการปราศจากกษัตริย์ชั่วคราว (interregnum) อำนาจสูงสุดของรัฐจะตกไปอยู่ที่วุฒิสภา ซึ่งสมาชิกของวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการแต่งตั้งกษัตริย์องค์ต่อไปที่จะปกครองอาณาจักรโรมันแทน ทั้งนี้เมื่อกษัตริย์สิ้นพระชนม์ลงวุฒิสมาชิกจะทำการประชุมและจัดการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการชั่วคราว (interrex) เพื่อรักษาอำนาจตลอดจนความสงบเรียบร้อยของกรุงโรมเป็นเวลา 5 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้เกิดการกบฏขึ้นในกรุงโรม ตลอดจนเสนอกษัตริย์องค์ต่อไปที่จะขึ้นมาปกครองกรุงโรม (Miller. 2015: 43-44) อย่างไรก็ตาม หากวุฒิสมาชิกไม่สามารถหาผู้ที่ดำรงตำแหน่งขึ้นกษัตริย์ได้ภายในเวลา 5 วันแล้ว เหล่าวุฒิสมาชิกและผู้สำเร็จราชการจะต้องแต่งตั้งประธานวุฒิสภาขึ้นมาหนึ่งคนเพื่อสืบทอดอำนาจต่อจากกษัตริย์องค์ก่อนเป็นเวลาอีก 5 วัน กระบวนการดังกล่าวนี้จะดำเนินต่อไปจนกว่าจะได้กษัตริย์องค์ใหม่ขึ้นมาเพื่อปกครองอาณาจักรโรมัน ทั้งนี้ผู้สำเร็จราชการจะหาผู้ที่เหมาะสมหรือผู้ที่ถูกเสนอชื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ โดยที่ผู้สำเร็จราชการจะนำชื่อผู้ถูกเสนอขึ้นมายังวุฒิสภาเพื่อรับรองและเมื่อสมาชิกวุฒิสภารับรองแล้วผู้สำเร็จราชการจะประชุมร่วมกับสมาชิกนิติสภาอีกครั้งเพื่อดำเนินการเลือกตั้งกษัตริย์องค์ต่อไปในการปกครองอาณาจักรโรมัน (Kerrigan. 2001: 32-33)

ผู้ที่ได้รับการถูกเสนอชื่อขึ้นเป็นกษัตริย์จะต้องถูกเสนอชื่อต่อนิติสภาซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของประชาชนชาวโรมัน ทั้งนี้ประชาชนชาวโรมันอาจจะยอมรับหรือปฏิเสธผู้ที่ได้รับการถูกเสนอชื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ได้เช่นกัน แต่ทั้งนี้เมื่อเสียงส่วนใหญ่ยอมรับผู้ที่ถูกเสนอชื่อแล้วนั้น การเลือกตั้งกษัตริย์ก็จะดำเนินต่อไป การแต่งตั้งกษัตริย์นั้นจะมีกฎหมายที่สำคัญ 2 ฉบับเป็นเครื่องกำประกันในการรองรับ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้กษัตริย์พระองค์นั้นได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจเต็มอย่างสมบูรณ์ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของอาณาจักรโรมัน กฎหมายฉบับแรกคือการทำชาวโรมันนั้นยอมรับอำนาจเทสทิธีที่มาจากในนามของพระเจ้า โดยเมื่อมีการแต่งตั้งกษัตริย์แล้ว สถานภาพอำนาจของกษัตริย์นั้นจะอยู่ภายใต้ระบอบสมมติเทพ (aupices) อีกทั้งกษัตริย์ยังจะต้องรับตำแหน่งเป็นสังฆนายกสูงสุดของกรุงโรมในฐานะที่เป็นออเกอร์หรือนักบวช เมื่อทั้งสองสภาได้ผ่านความเห็นชอบในการแต่งตั้งกษัตริย์แล้วนั้น (Captivating History. 2020: 24-25) นักบวชชั้นสูงในราชสำนักจะเป็นผู้ประกอบพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อพิธีดังกล่าวแล้วเสร็จลงกษัตริย์จะเสด็จออกที่มุขเด็จ โดยจะ

ประทับนั่งบนพระราชอาสน์ที่สร้างด้วยหินอ่อนและมีประชาชนเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทด้านล่าง ขณะเดียวกันนักบวชจะอ่านประกาศต่อหน้าสาธารณชนว่าพระเจ้าได้มอบอำนาจให้กษัตริย์เป็นตัวแทนของ พระองค์ กษัตริย์ยังทรงเป็นสังฆนายกสูงสุดในกรุงโรม กฎหมายฉบับที่สองนั้นเป็นการมอบอำนาจ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ให้กับกษัตริย์ (Jackson. 2015: 61) ทั้งนี้สมาชิกนิติสภาจะทำการลงมติในร่างกฎหมาย ดังกล่าวก่อนหน้าที่จะได้มีการเลือกกษัตริย์ไว้ก่อนหน้านี้ โดยกษัตริย์จะต้องเสด็จปรากฏองค์ต่อที่ประชุมต่อ สมาชิกนิติสภา คณะสมาชิกนิติสภาจะมอบอำนาจทางสมบูรณาญาสิทธิราชย์อันนี้ให้แก่กษัตริย์ท่ามกลางการ ยินยอมของทุก ๆ คน ซึ่งในทางทฤษฎีถือว่าประชาชนชาวโรมันนั้นต่างก็ยอมรับโดยุษย์ เมื่อผ่านขั้นตอนจาก การมอบอำนาจในนิติสภาแล้วนั้นสมาชิกวุฒิสภาจะรับช่วงต่อในการควบคุมขั้นตอนกระบวนการต่อไป

วุฒิสภา

ตามตำนานกล่าวว่าโรมูลุส (Romulus) ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์แรกตามตำนานของอาณาจักรเป็นผู้ตั้ง วุฒิสภาขึ้นภายหลังจากที่เขาได้สถาปนารัฐโรมันขึ้น ทั้งนี้โรมูลุสได้เลือกชนชั้นสูงจำนวนหนึ่งขึ้นเป็น วุฒิสมาชิก ชนชั้นสูงเหล่านั้นล้วนเป็นชายที่มีฐานะมั่งคั่งและมีภรรยาชนชั้นสูงแต่งงานถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งชนชั้นสูงเหล่านี้ล้วนดำรงตำแหน่งเป็นวุฒิสมาชิกในสภา (Captivating History. 2020: 8) วุฒิสมาชิกเป็น สภาที่ปรึกษาแก่กษัตริย์ ในฐานะที่เป็นสภาแห่งรัฐ (council of state) วุฒิสภาในสมัยอาณาจักรโรมัน ประกอบไปด้วยสมาชิกชนชั้นสูง 300 คน ซึ่งถูกคัดเลือกมาจากสามเผ่าใหญ่ในกรุงโรมอันประกอบไปด้วยเผ่า ลาติน (Latin) เผ่าซาบีน (Sabines) และเผ่าอิทรัสกัน (Etruscan) ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ตามตัวบทกฎหมายนั้นกษัตริย์มีอำนาจเบ็ดเสร็จแต่เพียงผู้เดียวในการแต่งตั้งวุฒิสมาชิก ทั้งนี้การเลือกวุฒิสมาชิกนั้นถือเป็นประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ภายใต้การปกครองของระบบกษัตริย์นั้น วุฒิสมาชิกถือได้ว่ามีอำนาจน้อยมาก เนื่องจากกษัตริย์มีอำนาจในทางการเมืองของรัฐซึ่งมีสิทธิ์ในการบริหาร ราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองโดยปราศจากความเห็นชอบของเหล่าวุฒิสมาชิกในสภาได้ อำนาจหลักของ วุฒิสภานั้นมีเพียงการให้คำปรึกษาและถวายข้อเสนอแนะให้แก่กษัตริย์ ตลอดจนการเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับ ด้านกฎหมายกับสมาชิกนิติสภาเป็นสำคัญ

ภายหลังจากระบบกษัตริย์โรมันล่มสลายลง

ภายหลังจากการปกครองด้วยระบอบกษัตริย์โรมันล่มสลายลง อาณาจักรโรมันได้เกิดตำแหน่งใหม่ที่ ถูกสร้างขึ้นซึ่งถูกเรียกว่ากงสุล (consul) ขึ้นปกครองในสมัยสาธารณรัฐโรมัน ในช่วงแรกเมื่อมีการเปลี่ยนถ่าย อำนาจนั้นกงสุลถืออำนาจทั้งหมดเฉกเช่นเดียวกับกษัตริย์ โดยกงสุลมีรูปแบบอำนาจอยู่ในสองลักษณะ ประการแรกเป็นตำแหน่งที่กงสุลขึ้นปกครอง โรมันเป็นเวลาหนึ่งปีจากการเลือกตั้ง ในเวลาต่อมาอำนาจของ กงสุลได้ค่อย ๆ ลดทอนลง เนื่องจากมีการเพิ่ม สัดสวนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐ (magistrate) ในกรุงโรม ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐในกรุงโรมันสมัยกงสุลประกอบไปด้วยพรეტอร์ (Praetor) ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุม

อำนาจทางการเมืองของโรมัน ทำให้กงสุลมีอำนาจที่ถูกลดทอนลงเมื่อเทียบกับสมัยการปกครองด้วยระบบกษัตริย์ที่ถืออำนาจทางด้านตุลาการเอาไว้ทั้งหมดในฐานะที่เป็นประมุขศาลสูงสุด ต่อมาโรมันได้สถาปนาแนวคิดของระบอบทรราชย์ (despotism) ขึ้น ทรราชถือว่ามีอำนาจอย่างเต็มเปี่ยมทั้งในการบริหารด้านพลเรือน และการบริหารทางด้านกองทัพภายในอาณาจักรโรมัน (Captivating History. 2020: 31-32) ในช่วงของการบริหารราชการแผ่นดินนั้นทรราชไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ ของตนในแง่กฎหมาย ขณะเดียวกันอำนาจของทรราชนั้นก็ก็เป็นไปอย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ชาวโรมันจึงไม่ประสงค์ที่จะ เลือกราชขึ้นมาปกครองโรมัน ดังนั้น การเลือกราชจึงเป็นเพียงแค่ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือช่วงเกิดวิกฤตการณ์ที่สำคัญในกรุงโรมเท่านั้น แม้ว่าทรราชมีอำนาจที่คล้ายคลึงกับกษัตริย์แต่ทว่าระบบทรราชย์ของโรมันนั้นจะมีอำนาจอยู่เพียง 6 เดือนเท่านั้น ทรราชของโรมันถูกเลือกขึ้นมาจากชนชั้นสูงในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวาย และเมื่อความวุ่นวายนั้นสงบลงทรราชจะต้องก้าวลงจากอำนาจ

ในส่วนอำนาจทางศาสนานั้นได้มีการสถาปนาตำแหน่งทางศาสนาโรมันใหม่ 2 ตำแหน่งภายหลังจากระบบกษัตริย์โรมันเสื่อมสลายลงคือสังฆนายก (Rex Sacrorum) และสังฆบิดร (Pontifex Maximus) ทั้งนี้ตำแหน่งสังฆนายกมีอำนาจในทางทฤษฎี และเป็นตำแหน่งทางเจ้าหน้าที่รัฐทางศาสนาสูงสุดในสาธารณรัฐโรมัน หน้าที่ของตำแหน่งสังฆนายกนั้นมีเพียงอย่างเดียวคือการประกอบพิธีบูชาเทพจูปีเตอร์ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่คุ้มครองโรมัน ส่วนตำแหน่งสังฆบิดรมีอำนาจในทางปฏิบัติ และเป็นเจ้าหน้าที่รัฐทางศาสนาอีกตำแหน่งที่มีอำนาจสูงสุดในกรุงโรมันเช่นกัน ตำแหน่งสังฆบิดรมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐทางศาสนานับตั้งแต่ตำแหน่งนางชี (vestal virgin) ฟลามีน (flamens) ปอนทิฟฟ์ (pontiff) ทำให้ตำแหน่งสังฆบิดรกลายเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจในทางศาสนาเป็นอย่างมาก (Jackson. 2015: 67-68)

สรุป

กล่าวได้ว่าการถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกของอารยธรรมโรมันเกิดขึ้นจากการสถาปนาระบอบกษัตริย์ ทั้งนี้กษัตริย์ตามความหมายดั้งเดิมคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดเบ็ดเสร็จตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สถานภาพและภาพลักษณ์ของกษัตริย์โรมันจึงยิ่งใหญ่ทั้งทางโลกในฐานะที่ทรงเป็นผู้ปกครองประชากรชาวโรมันทั้งหมด และในทางศาสนาถือเป็นสังฆนายกควบคุมการศาสนาโรมันทั้งหมดเช่นกัน กษัตริย์จึงมีอำนาจควบคุมกลไกในการบริหารบ้านเมืองตลอดจนควบคุมทางด้านจิตวิญญาณของชาวโรมันไว้ การที่กษัตริย์มีอำนาจมากเหล่านี้นี้ได้ทำให้ในท้ายที่สุดสถานะของกษัตริย์เกิดการสั่นคลอนลงในรัชสมัยกษัตริย์องค์ที่ 7 จนนำไปสู่การปิดฉากของระบอบกษัตริย์และนำไปสู่การสถาปนาระบอบสาธารณรัฐโรมันขึ้นในเวลาต่อมา

บรรณานุกรม

Captivating History. (2020). **History of Rome: A Captivating Guide to Roman History, Starting**

from the Legend of Romulus and Remus through the Roman Republic, Byzantium, Medieval Period, and Renaissance to Modern History. London: Captivating History.

Baker, Simon. (2010) **Ancient Rome: The Rise and Fall of an Empire.** Carolina: BBC Digital; Illustrated edition.

Jackson, Roy. (2015). **Rome: Ancient Rome: Roman History and The Roman Empire.** Carolina: Create Space Independent Publishing.

Lewis, Naphtali. (1990). **Roman Civilization: Selected Readings, Vol. 1: The Republic and the Augustan Age.** Colombia: Columbia University Press

Mathisen, Ralph W.. (2018). **Ancient Roman Civilization: History and Sources: 753 BCE to 640 CE.** Oxford University Press

Michael Kerrigan. (2001). **Ancient Rome and the Roman Empire.** New York: DK publisher

Miller, Victor. (2015). **Ancient Rome: The Rise and Fall of the Roman Kingdom.** Carolina: Easy History.

Holland, Tom. (2011). **Rubicon: The Triumph and Tragedy of the Roman Republic.** New York: Abacus.